

PLAN ODNOWY MIEJSCOWOŚCI GOLICE W LATACH 2008-2018

rewitalizacja struktury osady

wykonano na zlecenie:

**Fundacji na Recz Rozwoju Zielonej Doliny Odry i Warty
w ramach programu LEADER+**

opracowanie:

**COQUI MAŁACHOWSKA-COQUI
URBANISTYKA I ARCHITEKTURA KRAJOBRAZU BERLIN/WARSZAWA**

Marzec 2008

Spis treści

1. Wstęp	4
2. Podstawa prawna Planu Odnowy Miejscowości	6
3. Rewitalizacja i jej rozumienie	7
3.1 Wymiary rewitalizacji	8
3.2 Cele rewitalizacji	10
3.3 Przedmiot opracowania i jego forma	11
3.4 Partnerzy w procesie Odnowy Miejscowości	12
4. Charakterystyka i ocena stanu istniejącego wsi Golice w ujęciu problemowym Odnowy Miejscowości	13
4.1 Charakterystyka środowiska wsi Golice	13
4.1.1 Położenie wsi Golice	15
4.1.2 Uwarunkowania historyczne wsi Golice	15
4.1.3 Uwarunkowania kulturowe wsi Golice	17
4.1.4 Uwarunkowania przyrodniczo-środowiskowe wsi Golice i terenów ją otaczających	21
4.2 Potencjał demograficzny wsi Golice	24
4.2.1 Charakterystyka ludności zamieszkującej wieś Golice	24
4.2.2 Stan rozwoju infrastruktury społecznej wsi Golice	27
4.3 Potencjał gospodarczy wsi Golice	30
4.3.1 Stan infrastruktury technicznej wsi Golice	30
4.3.2 Stan zatrudnienia i podmioty gospodarcze wsi Golice	33
4.4 Podsumowanie stanu istniejącego wsi Golice	35
5. Analiza SWOT	38

6. Określenie celów rozwojowych wsi Golice	41
6. 1 Założenia koncepcyjne rewitalizacji wsi Golice	42
6.1.1 Obraz miejscowości z zewnątrz	43
6.1.2 Struktura przestrzenna wsi wewnątrz osady, tereny zieleni i rekreacja	46
6.1.3 Komunikacja	60
6.1.4 Mini ekonomia i poprawa warunków życia na wsi	64
6.2 Planowane inicjatywy i projekty we wsi Golice – opis proponowanych działań do realizacji	72
7. Wdrażanie Planu Odnowy Miejscowości Golice	81
7.1 Instytucja zarządzająca planem	81
7.2 Instytucja wdrażająca	82
8. Monitoring Planu Odnowy Miejscowości Golice	83
8.1 System monitorowania	83
8.2 Ocena i aktualizacja	83
9. Public relations	84
10. Wpływ rewitalizacji na rozwój miejscowości	85
11. Spis tabel i załączników	87
12. Bibliografia	88
13. Kontakt	89

1. Wstęp

Poniższe opracowanie jest projektem w ramach programu LEADER+ rozwój obszarów wiejskich. Opracowanie obejmuje wyniki prac rewitalizacyjnych dla obszaru wsi Golice wykonane w okresie styczeń- marzec 2008.

Istotnym aspektem wszelkich działań w obszarach wiejskich jest oddolne podejście do rozwoju na wsi. Realia polskie pokazują, że jest to jeden z najtrudniejszych elementów do zrealizowania. Tym istotniejsze jest wdrażanie tego celu w życiu codziennym - w projektach popieranych przez LEADER-a.

Opracowanie Planu Odnowy Miejscowości Golice kładzie duży nacisk na to **oddolne traktowanie tematu**. W tym celu kontakt ze społecznością lokalną w czasie trwania prac nad dokumentem rewitalizacji był częsty i wielorakiego rodzaju poczynając od formy wywiadu z prywatnymi osobami, przez spotkania z przedstawicielami Gminy, rozmowy w urzędzie Konserwatora Zabytków w Gorzowie Wlk. itd.

Istotna jest również partycypacja społeczności lokalnej w dalszych etapach realizacji zadań rewitalizacyjnych.

Niniejsze opracowanie i wynikające z niego działania do realizacji w dalszych etapach czasowych (pamiętając, że proces rewitalizacji jest procesem długoletnich zmian) są oparte m.in. na zapisach z **Lokalne Strategii Rozwoju** opracowanej przez Lokalną Grupę Działania w 2005 roku.

Ważną jednostką jest tu **Lokalna Grupa Działania**, która organizuje kontakt lokalnych partnerów i umożliwia współpracę pomiędzy nimi działając w regionie oraz ułatwiając przebieg procesów. Jej członkowie są najlepiej zorientowani w istniejących grupach interesów i inicjatywach obszaru. Jest ona również otwarta na nowe osoby, które chcą się włączyć w proces rozwoju obszarów wiejskich.

Zintegrowanie i wielosektorowość działania - kolejne założenie LEADER-a jest podłożem procesu rewitalizacji wsi Golice wynikające już z samego tematu odnowy miejscowości (co dokładniej opisuje rozdział 3).

Innowacyjność pokazuje się we wprowadzeniu wymiany doświadczeń z Odnowy pięciu Wsi przedstawionej na stronie internetowej Regionu oraz informowaniu o postępie prac nad rewitalizacją wszystkich gmin. Te społeczności, które poszukują impulsów i przykładów odniesionych sukcesów w odnowie wsi z innych miejscowości znajdują je opisane w formie tekstu i planów w siedzibie fundacji w Górzycy oraz na stronie internetowej poszczególnych gmin.

Z kolei **współpraca i powiązania działań** Golic możliwe we współpracy spółdzielni produkcyjnych oraz wymianie doświadczeń związanych z poprawą życia oraz z wprowadzaniem przedsiębiorczości np. we wsi Drzeniów (objętej również projektem rewitalizacji wsi w ramach programu LEADER+) są potencjałem, z którego mogą czerpać obie miejscowości. Wymiana doświadczeń dotyczących rozwoju turystyki w oparciu o walory przyrodnicze, co jest jednym z tematów rewitalizacji pozostałych wsi w projekcie LEADER-a Dąbroszyna, Słońska i Czarnowa, jest istotna dla Golic leżących na szlaku komunikacyjnym północ-południe Regionu, nawet jeśli nie w podstawowym zakresie, to jako wsi o funkcji uzupełniającej dla miejscowości wybitnie do rozwoju turystyki predysponowanych.

Należy zwrócić uwagę na **modelowość** niniejszego opracowania wynikającą z braku rozporządzeń prawnych dotyczących metodyki i merytoryki procesu rewitalizacji.

Niniejsze opracowanie opiera się na metodyce wykorzystywanej od wielu lat w Niemczech, przy czym zostało dopasowane do warunków istniejących w Polsce oraz wymagań lokalnych społeczności.

Opracowanie dotyczy wybranych tematów (nie wszędzie istnieją dokumenty np. na temat stanu środowiska na poziomie wsi), które zostały poddane dyskusji społecznej w okresie 8 tygodni. Z powodu krótkiego okresu współpracy pomiędzy planistami, jednostkami samorządu i lokalną społecznością istnieje konieczność dalszego pogłębienia opracowania w kolejnym etapie programu LEADER+.

Procesy wypracowania założeń koncepcyjnych dotyczących rewitalizacji czyli Odnowy Miejscowości, z którymi mamy do czynienia w innych europejskich regionach LEADER-a, trwają około roku.

2. Podstawa prawna Planu Odnowy Miejscowości Golice

Wszelkie inicjatywy z zakresu działań rewitalizacyjnych, skierowane na poprawę jakości życia lokalnych społeczności, jak najlepsze wykorzystanie zasobów naturalnych i kulturowych tudzież wzmacnianie tożsamości regionalnej, czyli szeroko rozumiany rozwój obszarów wiejskich odbywają się w oparciu o akty prawne dotyczące wspierania finansowego rozwoju obszarów wiejskich.

Zapisane w Planie Odnowy Miejscowości Golice cele są zgodne z celami określonymi w Strategii dla rozwoju Regionu Leadera+ określonej dla wszystkich pięciu gmin tworzących Lokalną Grupę Działania. Występuje także zgodność z dokumentami strategicznymi Gminy Słubice, w tym Wieloletnim Planem Inwestycyjnym.

Realizacja przyjętych założeń przyczyni się nie tylko do rozwoju wiejskich jednostek terytorialnych, ale także będzie miała znaczny wpływ na rozwój Województwa Lubuskiego. Wynika to z faktu, iż cele Planu Odnowy Miejscowości Golice są kontynuacją celów przyjętych w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubuskiego (PZPWL), a także odpowiadają założeniom wyznaczonym przez Strategię Rozwoju Województwa Lubuskiego.

Zapisy Planu Odnowy Miejscowości Golice są spójne z Krajowym Programem Rozwoju Wsi na lata 2007-2013, który przyjmuje za cel nadrzędny wyrównanie poziomu i jakości życia mieszkańców, zamieszkujących tereny wiejskie, z poziomem życia mieszkańców miast.

Niniejsze opracowanie, określając cele i kierunki działania na lata 2008-2018, stać się ma podstawą prawną, warunkującą rozwój wsi Golice.

3. Odnowa Wsi i jej rozumienie

Odnowa Wsi (Rewitalizacja Wsi) jest procesem reorganizacji przestrzenno-funkcjonalnej jednostek osadniczych (struktury wsi) opartym na partycypacji i aktywności społeczności lokalnej.

Celem jej jest rozłożony w długim okresie czasu rozwój terenów wiejskich postrzeganych jako miejsca do: **mieszkania, ośrodka kultury i układów społecznych oraz wzmocnienia wewnątrzwiejskich zależności/związków społecznych, zachowania typowego dla wsi obrazu.**

Proces ten i zmiany muszą być należycie zaplanowane. Istotne jest podjęcie pielęgnacji tego co wartościowe w strukturze osady pod względem **estetycznym, urbanistycznym oraz dotyczącym zieleni wiejskiej.** Ważne jest, żeby założenia Odnowy Miejscowości znalazły odzwierciedlenie w faktycznych inwestycjach w obrębie tych tematów.

Przebieg tego wieloetapowego procesu jest uzależniony od wielu różnorodnych czynników.

Rewitalizacja opiera się zasadniczo na wprowadzeniu do zdewastowanego obszaru nowych, bardziej aktualnych z ekonomicznego punktu widzenia funkcji. W toku realizacji tego procesu ujawnia się potrzeba równoczesnego dostosowania istniejących form przestrzennych do nowych form użytkowania.

Wszelkiego rodzaju działania, dążące do zmiany struktury funkcjonalno-przestrzennej należy prowadzić w sposób, który dostosowany będzie do aktualnych warunków społeczno-gospodarczych wsi oraz zapewniający wykorzystanie istniejących zasobów społecznych, przyrodniczych i kulturowych.

Niezmiernie istotne jest uświadomienie wszystkim uczestnikom, partycypującym w procesie rewitalizacji, że jest to **proces długofalowy**, a jego przebieg dotyczy zarówno struktury funkcjonalnej terenów wiejskich, ich kształtu architektoniczno-urbanistycznego, funkcjonowania ekonomicznego, jak również materii społecznej.

3.1. Wymiary rewitalizacji

Odnowa Wsi ma za zadanie wzmocnienie jej funkcjonalności, ale również pobudzenie świadomości lokalnej społeczności dla kształtowania bezpośredniego środowiska życia we wsi.

Zagadnienie rewitalizacji jako przedsięwzięcia o niezmiernie szerokim zakresie działania charakteryzują cztery jego zasadnicze aspekty. Są to:

A. Wymiar przestrzenny

Struktura przestrzeni wsi jest tym, co najistotniejsze dla poprawnego jej funkcjonowania oraz poczucia ładu w miejscowości.

Zadania z zakresu struktury przestrzennej i obrazu wsi:

- poprawa zharmonizowania obrazu wsi postrzeganego z zewnątrz z krajobrazem sąsiadującym,
- poprawa lub rekonstrukcja struktury przestrzennej wsi przez wzmocnienie ew. zatartych zarysów placów i wnętrz ulicznych oraz wyeliminowanie dysharmonicznych elementów,
- podniesienie jakości przestrzeni ulic i placów,
- uregulowanie komunikacji,
- inwestycje budowlane o niskiej kapitałochłonności dotyczące poprawy i zachowania charakteru wiejskiego miejscowości (ogródki wiejskie, materiałowość o wiejskim charakterze i in.)
- zachowanie typowej zabudowy,
- zmiana użytkowania niewykorzystanej substancji budowlanej.

B. Wymiar społeczny i kulturowy

Wymiar społeczny dotyczy zaangażowania społeczności w projekt odnowy ich wsi, a przez to włączenie ich już na etapie opracowania rewitalizacji do długotrwałego procesu konsolidowania społeczności i poprawy stosunków wiejskich. Dotyczy on również poprawy faktycznych warunków życia w aspekcie dostępu do usług podstawowych.

Wymiar kulturowy odnosi się do wartości historycznej i kulturowej terenów objętych procesem rewitalizacji, jako do kapitału, z którego społeczność wsi czerpać może korzyści wymierne (np. rozwój turystyki, stworzenia produktów regionalnych) i niewymierne (poczucie tożsamości, przywiązanie do wsi, chęć pozostania w miejscowości młodych osób).

Zadania z zakresu poprawy warunków życia na wsi:

- inwestycje z zakresu nowych obiektów, remontów i przebudowy starych obiektów użyteczności publicznej osady,
- poprawa jakości i ilości usług podstawowych we wsi
- wzmocnienie projektów o charakterze kulturalnym i socjalnym (projekty z/dla dzieci i młodzieży, osób starszych i niepełnosprawnych)
- poprawa porozumienia społeczności wiejskiej

C. Wymiar gospodarczy

Wymiar gospodarczy określa warunki rozwoju ekonomicznego danej jednostki osadniczej, starając się kreować takie funkcje, które stanowią uzupełnienie dla już istniejących odpowiedzą na aktualne oraz przyszłe potrzeby miejscowości.

Zadania z zakresu mini ekonomii:

- powstanie nowych mini-przedsiębiorstw,
- wprowadzenie nowych źródeł dochodów

D. Wymiar ekologiczny

Wymiar ekologiczny odnosi się do zagadnień poprawy warunków środowiska ekologicznego we wsi w tym poprawę warunków wodnych i ochrony wód, gospodarki wodno-ściekowej, odpadów.

Zadania z zakresu ekologii:

- poprawa gospodarki wodnej (zagrożenie powodziowe, spływ i wykorzystanie wód opadowych) we wsi,
- renaturyzacja cieków wodnych w osadzie,
- zmianę nastawienia do problemu śmieci w otoczeniu
- usprawnienie segregacji odpadów

3.2. Cele rewitalizacji

Nadrzędnym celem rewitalizacji jest ożywienie gospodarcze i społeczne, a także zwiększenie potencjału turystycznego i kulturowego obszarów wiejskich, w tym nadanie obiektom i terenom zdegradowanym nowych funkcji społeczno-gospodarczych.

Zadaniem rewitalizacji jest ponadto zagwarantowanie harmonijnego współdziałania sfery społecznej, ekologicznej i ekonomicznej, jak również równoważenie interesów publicznych i prywatnych.

Dokonywane jest to poprzez wsparcie kompleksowych projektów dotyczących remontów, modernizacji infrastruktury, renowacji zabudowy i przywracania odpowiedniego krajobrazu wsi. Szczególną wagę przywiązuje się do obiektów o znaczeniu historycznym i wartości architektonicznej.

Podejmowanie i realizacja Planów Odnowy Miejscowości jest istotnym czynnikiem podnoszenia konkurencyjności obszarów wiejskich w skali ponadlokalnej, a nawet ponadnarodowej.

3.3. Przedmiot opracowania i jego forma

Przedmiotem opracowania jest **Plan Odnowy Miejscowości Golice** ujęty w przedziale czasowym 2008-2018.

Rewitalizacja miejscowości zawiera dokładną analizę i ocenę (w ujęciu problemowym tzn. pod kątem Odnowy Miejscowości) sytuacji wsi i jej struktur, wypracowanie celu głównego rozwoju wsi, analizę stron mocnych i słabych, opracowanie koncepcji (koncepcja struktury wsi - przestrzeni publicznej w tym terenów zieleni wiejskiej i elementów wyposażenia przestrzeni publicznej, komunikacji, rozwoju przedsiębiorczości oraz poprawy warunków życia na wsi), jak również listę działań, które przekładają założenia rewitalizacji miejscowości na konkretne projekty realizacyjne.

Dokumentacja zawiera harmonogram czasowy oraz szacunkowe koszty przedsięwzięć.

Istotna przy powstaniu opracowania była partycypacja społeczności lokalnej.

Opracowanie składa się z tekstu obejmującego wizję rozwoju wsi Golice, założeń koncepcyjnych tego rozwoju w podziale na tematy, listę proponowanych inwestycji oraz część graficzną dokumentującą proponowane zmiany.

3. 4. Partnerzy w procesie Odnowy Miejscowości

Odnowa Wsi jest zadaniem wielu stron, przy czym ich zadania różnią się od siebie. Należą do nich:

- **społeczność wiejska** – współudział w formowaniu celów rozwoju wsi i zadań do realizacji
- **rada sołecka** – współudział w formowaniu celów rozwoju wsi i zadań do realizacji
- **sołtys** – interesujący się informowaniem jak największej liczby mieszkańców o prowadzonych pracach i stanowiący łącznik pomiędzy projektantami, a społecznością wiejską
- **organizacje wiejskie** – współudział w formowaniu celów rozwoju wsi i zadań do realizacji
- **przedstawiciele Gminy** – współudział w formowaniu celów rozwoju wsi i zadań do realizacji oraz współpraca przy precyzowaniu realizacyjnej strony przedsięwzięć
- **przedstawiciele Lokalnej Grupy Działania regionu LEADER+ „Zielona Dolina Odry i Warty”** – współpraca przy wymianie informacji i informowaniu mieszkańców Regionu o przedsięwzięciu
- **projektanci** – tworzący dokument Plan Odnowy Miejscowości we współpracy z w.w., doradztwo społeczności lokalnej i jednostek gminnych co do fachowej strony procesu rewitalizacji, organizacja i moderacja spotkań i aktywowanie biorących udział, prowadzenie PR.

4. Charakterystyka i ocena stanu istniejącego wsi w ujęciu problemowym Odnowy Miejscowości

4.1 Charakterystyka środowiska wsi Golice

Obszar Regionu w ramach Programu LEADER+ obejmuje pięć gmin Województwa Lubuskiego. Są to: Słubice, Cybinka i Witnica, Słónsk i Górzycy. Gminy Cybinka, Górzycy i Słubice leżą w Powiecie Słubickim, z kolei Gmina Słónsk należy do Powiatu Sulęcińskiego, a Gmina Witnica do Powiatu Gorzowskiego.

Gmina miejsko-wiejska Słubice leży w północno-zachodniej części województwa lubuskiego, na Pojezierzu Lubuskim, w Dolinie Środkowej Odry. Rzeka Odra, będąc główną osią ekologiczną regionu i głównym elementem sieci hydrograficznej, stanowi jego najbardziej charakterystyczną dominantę.

Od północy Gmina Słubice graniczy z Gminą Górzycy, od wschodu z Gminą Rzepin, od południa z Gminą Cybinka. Mieszkańcy tych gmin obsługiwani są przez zlokalizowane w Słubicach - stolicy Powiatu Słubickiego - instytucje i obiekty usługowe.

Gmina leży na jednym z głównych transeuropejskich szlaków komunikacyjnych, jakim jest droga krajowa nr 2, prowadząca z Berlina do Poznania, Warszawy i Moskwy, a także międzynarodowa linia kolejowa, łącząca w/w centra. Ważne znaczenie komunikacyjne ma Odra, która na wysokości Słubic jest rzeką żeglowną przez cały rok. Płyną tędy barki z surowcami i materiałami z południa Polski do portów bałtyckich, a przez kanał Odra-Szprewa i lewe dopływy rzeki docierają także do Niemiec i krajów Beneluksu.

Gmina Słubice jest największą pod względem zaludnienia jednostką w powiecie. Tu też odnotowuje się największą gęstość zaludnienia. Na terenie Gminy Słubice mieszka 19019 osób (stan z 31.12.2007). Społeczność Gminy określana jest jako bardzo młoda. Potwierdza to liczny, bo aż 30% udział ludności, która nie ukończyła 18 roku życia.

Powierzchnia Gminy wynosi 185,42 km². Gmina Słubice administracyjnie obejmuje miasto Słubice i 11 sołectw.

W sołectwach wchodzących w skład Gminy, ze względu na rolniczy charakter tych terenów rozwinęło się osadnictwo wiejskie ze zróżnicowanym układem zabudowy.

Wieś Golice ulokowana jest na wysoczyźnie, w odległości kilkunastu kilometrów od Słubic w kierunku północnym i otoczona polami uprawnymi.

Niniejsze opracowanie odnosi się do charakterystyki wsi Golice.

4.1.1 Położenie geograficzne wsi Golice w układzie Gminy

Pod względem administracyjnym Gmina Słubice położona jest w zachodniej części Powiatu słubickiego, w województwie lubuskim. Wieś Golice usytuowana jest w północno-wschodniej części Gminy Słubice. Golice położone są w obrębie terasów morenowych doliny Odry. Wieś przecina droga krajowa nr 31, relacji Słubice – Kostrzyn – Szczecin. Golice leżą w odległości 13 km od Słubic i 6,5 km od najbliższej miejscowości – Górzycy.

WNIOSKI DO PLANOWANIA:

Usytuowanie przy trasie Słubice-Kostrzyn n.Odrą pozwala na rozwój wsi w oparciu o potencjał regionalny. Dodatkowo bliskie położenie Golic do granicy z Niemcami oraz do autostrady A2 w kierunku Berlina i Poznania daje dogodne warunki komunikacyjne i możliwość kontaktu ponadregionalnego.

4.1.2 Uwarunkowania historyczne wsi Golice

Pierwszą udokumentowaną wzmiankę o wsi Golice „Goliz” znajdujemy w liście żelaznym margrabiów Woldemara i Jana, do lubuskiego biskupa Stefana II z 3 lutego 1317r. Wraz z osadą Górzycy (Göritz) i dziewięcioma innymi wsiami Golice stanowiły w tym okresie część majątku, który setki lat pozostawał nienaruszony i dopiero w XIX wieku przeszedł w posiadanie książąt pruskich jako królewskie mienie niepodzielne.

Berghaus przyjmuje, że w latach 1252 – 1317 biskup lubuski wymienił majątek ten na miasto Ośno Lubuskie (Drossen), które przypadło margrabiom brandenburskim. W czasie, z którego pochodzi pierwsza wzmianka o wsi Golice, posiadała ona 47 łanów, z których kilka (tzw. wolnych) przeznaczonych było dla parafii kościelnej. Zachowany do dziś kościół posiada układ typowy dla epoki (koniec XIII i początek XIV wieku). W połowie XIV wieku frankfurcki patrycjusz o nazwie Hokemann nabył w

Golicach (Gohlitz) rozmaite prawa domen, np. prawo do najstarszego niemieckiego podatku bezpośredniego i służb wozowych.

Po sekularyzacji majątku kościelnego w Brandenburgii Golice przypadły w 1598 roku elektorom i zostały wcielone do dóbr skarbowych, podlegając urzędowi tych dóbr w Pamięcinie (Frauendorf).

Według danych statystycznych Bratringa w 1809 roku w Golicach znajdowało się 48 gospodarstw domowych, zamieszkałych przez 289 mieszkańców, w tym wójta lennego, 16 uwłaszczonych chłopów, 10 uwłaszczonych kmieciów i 3 komorników. Do 1864 roku ilość gospodarstw domowych wzrasta do 61, a mieszkańców do 597; wieś posiada ponadto **wiatrak**, **cegielnię** oraz majątek, podległy zarządowi niepodzielnych dóbr królewskich w Pamięcinie. W tym okresie Golice są wsią zamożną, żyjącą prawdopodobnie z **rolnictwa i z wikliniarstwa**. Brak danych co do późniejszego majątku leśnego.

Ze spisu ludności z 1939 roku wynika, że w tym czasie w Golicach mieszkało jedynie 369 mieszkańców na obszarze liczącym 1 323 hektarów, co potwierdza wyraźną tendencję do ucieczki ze wsi, charakteryzującą sytuację gospodarczą przed II wojną światową.

WNIOSKI DO PLANOWANIA:

Uwarunkowania historyczne wynikające z wielowiekowej przynależności terenów, na których położone są Golice do Niemiec dają podstawę do czerpania z niemieckiej tradycji tych terenów, jak i kultury społeczności pochodzącej z obszarów wschodnich Polski. Połączenie tych dwóch aspektów należy postrzegać jako bogactwo Golic, przy czym konieczne jest wykorzystanie ich w jak największym stopniu dla rozwoju wsi.

4.1.3 Uwarunkowania kulturowe wsi Golice

Współczesny krajobraz kulturowy Golic jest świadectwem kilkusetletniej tradycji, tworzonej przez społeczność lokalną. Sąsiedztwo Odry, która od zawsze stanowiła szansę na rozwój, będąc ważnym szlakiem komunikacyjnym kształtowało rozwój tych obszarów. Płaskie tereny dolinne Odry wykorzystywane były rolniczo już od dawnych czasów.

Niezaprzeczalny walor kulturowy na terenie wsi Golice reprezentuje **dobrze zachowany układ przestrzenny**, spełniający założenia charakterystycznej osady wiejskiej. Mapy topograficzne z XIX wieku pokazują Golice jako **wieś owalnicową z placem**, tzw. nawsiem.

mapa archiwalna – Golice ok. 1830

Jej najprawdopodobniej najstarsza część wraz z Kościołem zlokalizowana jest wzdłuż drogi ze Słubic w kierunku Kostrzyna. Ta część wsi rozszerza się w kierunku północnym – **owalnica przy ulicy Słubickiej**, wzdłuż skrzyżowania dróg wschód – zachód tworząc kolejne wnętrza przestrzenne - **bocznej owalnicy**. Tutaj znajduje się kilka pokaźnych i stosunkowo dobrze zachowanych gospodarstw, których zabudowa tj. domy mieszkalne, stajnie i stodoły pochodzą z ostatnich trzech dziesięcioleci XIX wieku.

zdjęcie archiwalne - Golice

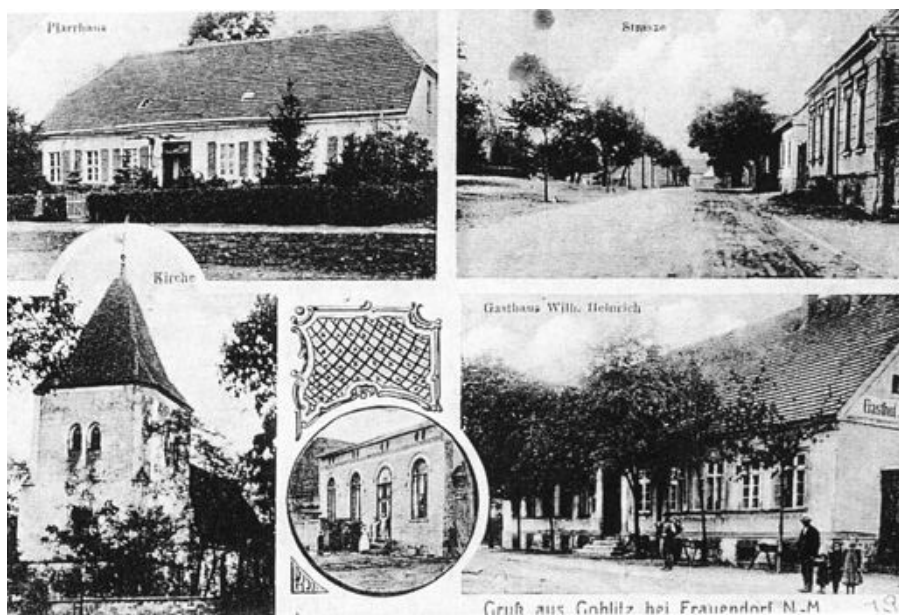
Wejścia do domów podkreślały niejednokrotnie dwa drzewa tworząc dla niego ramę. Zadbane przedogródki otaczał cięty żywopłot. Osobliwością są wielkie **gołębniki**, z których zachowały się jeszcze dwa, świadczące o zamożności gospodarzy.

Zachował się również budynek **gospody Schulza** (ul. Jasna 1) z salą taneczną, typową dla wsi tego regionu.

O bogatej wartości kulturowej wsi świadczyć może ponadto jej stara, niejednokrotnie zabytkowa zabudowa, powstała tutaj w okresie XIX-XX wieku.

zdjęcie archiwalne - Golice

zdjęcie archiwalne - Golice

Najważniejszym zabytkiem Golic jest kościół, którego zasadnicza część pochodzi prawdopodobnie jeszcze z końca XIII i początku XIV wieku. Składa się on z podłużnego korpusu o prostokątnym zarysie, przekrytego płaskim stropem oraz z wieży na rzucie kwadratu. Portal wejściowy oraz otwory akustyczne w wieży zamknięte są łukiem ostrym: hełm w kształcie piramidy, kryty obecnie blachą, pochodzi z późniejszego okresu. Szczyt wschodni korpusu nawowego rozczłonowany jest wąskimi, lancetowatymi niszami.

Wieża i korpus są wymurowane z nieregularnych ciosów granitowych. Późniejsze przeróbki, jak powiększenie okien w korpusie nawowym, wybudowanie zakrystii (XIX wiek) i inne naprawy wykonano z cegieł.

Do roku 1945 prócz empor, obiegających wewnątrz kościoła z trzech stron, w inwentarzu świątyni znajdował się skromny ołtarz ambonowy z początku XIX wieku oraz chrzcielnica pochodząca prawie z tego samego czasu. Kościół posiadał dwa dzwony, z których starszy pochodził z 1722 roku.

zdjęcie archiwalne – Golice

Niewątpliwie ważnym czynnikiem, który znacząco wpłynął na uwarunkowania kulturowe tych terenów, stała się II Wojna Światowa i społeczne konsekwencje jej zakończenia. Stąd też wartość kulturową Golic wzbogacają w dużym stopniu mieszkańcy wsi. Tutejsza społeczność wiejska jest ludnością, która po II Wojnie światowej przesiedlona została na tereny odzyskane z utraconych przez Polskę Kresów Wschodnich.

Do rejestru zabytków województwa Lubuskiego wpisany jest kościół filialny p. w. Podwyższenia Krzyża św., pochodzący z przełomu XV i XVI wieku, przebudowany w wieku XIX

Ewidencja konserwatorska obejmuje następujące budynki na terenie wsi Golice:

- dom przy ulicy Słubickiej nr 4, pochodzący z przełomu XIX i XX wieku,
- dom przy ulicy Słubickiej nr 7, pochodzący z drugiej połowy XIX wieku,
- stodoła przy domu na ulicy Słubickiej nr 9, pochodząca z drugiej połowy XIX wieku,
- domy przy ulicy Zielonej 5A, 5B pochodzący z połowy XIX wieku
- cmentarze: komunalny i stary cmentarz

źródł. WUOZ w Gorzowie Wlk – stan 18.03.08 – uzupełnienia Urząd Miejski w Słubicach

WNIOSKI DO PLANOWANIA:

Zachowana w dużym stopniu struktura przestrzenna wsi z owalnicą główną przy ulicy Słubickiej i placem oraz owalnicowym układem dróg w północnej części wsi stanowi bogactwo Golic i powinna być elementem szczególnej troski. Doprowadzenie zatartej formy owalnicy przed kościołem do czytelnego stanu jest podstawowym zadaniem rewitalizacji Golic.

Dodatkowo potencjał ulic Słonecznej, Lipowej, Zielonej i Jasnej powinien być wykorzystany dla wzbogacenia przestrzeni wspólnej wsi. Ponadto należy ponownie wprowadzić elementy zieleni widoczne na zdjęciach archiwalnych, takie jak żywopłoty, drzewa przyuliczne i akcentujące wejścia do domów oraz przedogródki porządkujące przestrzeń wsi i nadające jej wiejski charakter.

Szczególnej pieczy należy poddać obiekty wpisane do rejestru zabytków (kościół) oraz ujęte w ewidencji.

Reaktywowanie tradycji więzi społecznych jest bardzo istotne – istniejący budynek dawnej gospody predysponowany jest do użytkowania jako świetlica – zagroda dla wsi (obecnie jest własnością wsi). Dodatkowo jego wartość jako budynku historycznego, (a nie nowobudowanego!) pozwala mieszkańcom na lepszą integrację z rodzimą kulturą Golic.